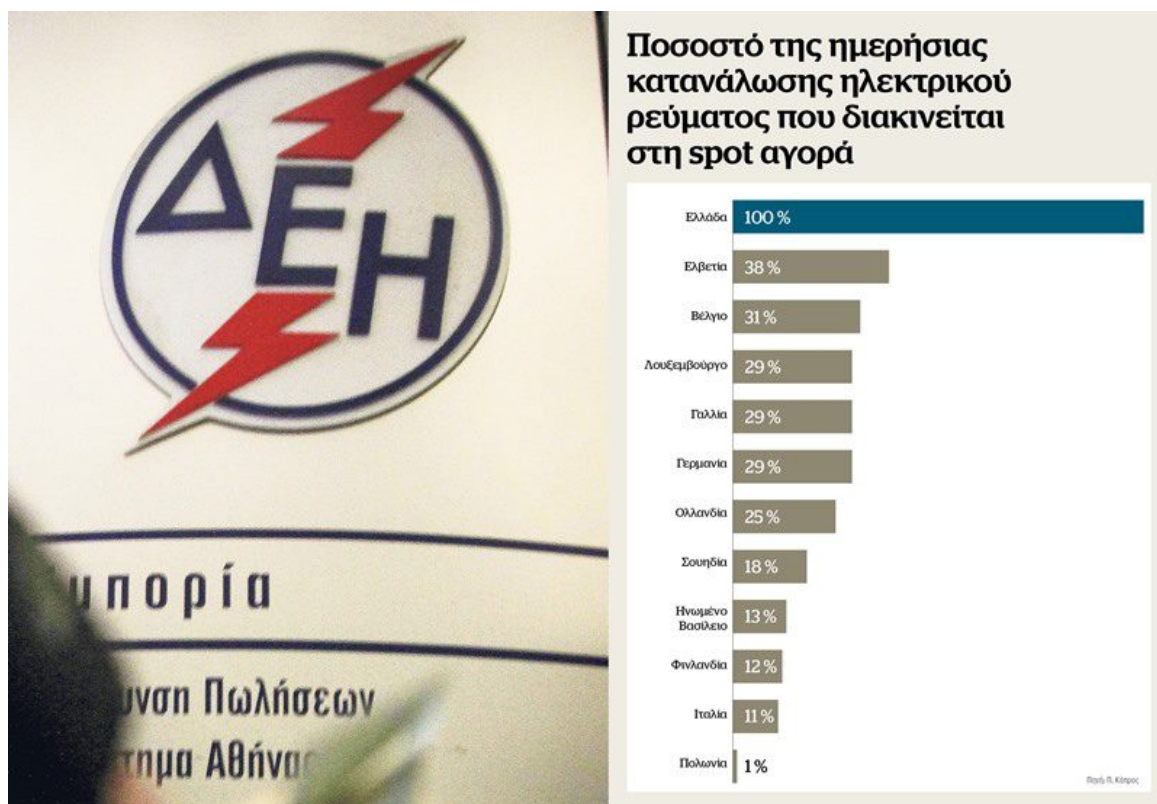

Συνέντευξη του **Αντώνη Δραγανίγου**, μέλους της **Κεντρικής Συντονιστικής Επιτροπής της ANΤΑΡΣΥΑ** στη **Μαριάννα Τόλια** και την εφημερίδα **Documento**

Την περασμένη Τετάρτη, κι ενώ την προηγούμενη μέρα η Κομισιόν είχε ανακοινώσει τολμηρά μέτρα που έδιναν τη δυνατότητα στις κυβερνήσεις να στηρίξουν τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις από τις εν εξελίξει μεγάλες αυξήσεις στο ρεύμα απέναντι στις οποίες η ελληνική κυβέρνηση κρατούσε αιδήμονα σιωπή, ο Κυριάκος Μητσοτάκης έκανε αιφνιδιαστικά λόγο για «κερδοσκοπία που ανεβάζει αδικαιολόγητα τις τιμές» και ανακοίνωσε ότι θα καταθέσει στο έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πρόταση για πλαφόν στις τιμές φυσικού αερίου στο Χρηματιστήριο ενέργειας του Αμστερνταμ η οποία ήδη απορρίφθηκε από τις χώρες του βορρά.

Η κίνηση Μητσοτάκη ως επικοινωνιακός αντιπερισπασμός στοχεύει στο να ξεγελάσει τους ταλαίπωρους ιθαγενείς προκειμένου να μην πάρουν χαμπάρι ότι η κυβέρνηση της ΝΔ -όπως αποκάλυψαν πηγές του υπουργείου Ενέργειας- δεν θα υιοθετήσει κανένα από τα μέτρα ανακούφισης που πρότεινε την Τρίτη η Κομισιόν.

Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, την επιβολή διατίμησης στις τιμές ρεύματος και την επιβολή έκτακτης φορολογίας στα υπερκέρδη των προμηθευτών ρεύματος, προκειμένου αυτά τα λεφτά να δοθούν ως κρατικές επιδοτήσεις στο ρεύμα. Η κυβέρνηση της ΝΔ όμως απέρριψε τα μέτρα με το σκεπτικό πρώτον, ότι έχει ήδη δώσει κρατικές επιδοτήσεις στο ηλεκτρικό ρεύμα και δεν μπορεί να επιβαρύνει περαιτέρω τον προϋπολογισμό και, δεύτερον, γιατί η ΔΕΗ (καμία κουβέντα για τους υπόλοιπους τρεις ιδιώτες παραγωγούς) έχει ήδη δώσει εκπτώσεις. Η ξαφνική πρωτοβουλία Μητσοτάκη ενάντια στην «κερδοσκοπία που ανεβάζει τις τιμές στην Ευρώπη» στοχεύει κυρίως να πείσει τους ιθαγενείς ότι για όλα φταίει η ευρωπαϊκή ενεργειακή κρίση. Μόνο που ο πενταπλασιασμός των τιμών ενέργειας που πληρώνουν τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις μέσα σε ένα χρόνο είναι αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο και τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αυτό εξηγεί σήμερα στο Documento ο Αντώνης Δραγανίγος, ηλεκτρολόγος μηχανικός και μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής της ANTAPΣYA.

Από τον περασμένο Αύγουστο οι τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος έχουν πάρει την ανηφόρα. Η κυβέρνηση αποδίδει το φαινόμενο στην ευρωπαϊκή ενεργειακή κρίση. Πόσο ισχύει αυτό;

Ας πάρουμε μία μέρα της εβδομάδας που πέρασε, κατά την οποία το μείγμα ηλεκτροπαραγωγής στην Ελλάδα διαμορφώθηκε ως εξής: φυσικό αέριο 48,8%, ΑΠΕ 21,86%, λιγνίτης 18,83% και εισαγωγές 2,79%. Την ίδια μέρα η τιμή του φυσικού αερίου στα διεθνή χρηματιστήρια αυξήθηκε κατά 11%. Αφού το φυσικό αέριο συμμετείχε στο μείγμα της μέρας κατά περίπου 50%, ακόμη και αν όλη η αύξηση της τιμής του περνούσε στην ηλεκτροπαραγωγή, η αύξηση της τιμής του ρεύματος θα έπρεπε να είναι 5-5,5%! Ούτε οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) ούτε η τιμή του λιγνίτη αυξήθηκαν! Κι όμως, την ίδια ημέρα η χονδρεμπορική τιμή του ρεύματος στη χώρα μας αυξήθηκε κατά 50%, σε 426,9 ευρώ από 279,94 ευρώ (αύξηση 52,5% μέσα σε μία μέρα)! Αυτό και μόνο το παράδειγμα αποδεικνύει ότι οι εξωφρενικές αυξήσεις δεν προκύπτουν από την αύξηση των διεθνών τιμών, όπως ισχυρίζεται η κυβέρνηση, αλλά από την απίστευτη κερδοσκοπική μανία των μεγάλων επιχειρήσεων της ενέργειας.

Παρότι η κυβέρνηση προσπαθεί να κρυφτεί πίσω από τη διεθνή ενεργειακή κρίση, τον πόλεμο στην Ουκρανία ή τον... κακό μας τον καιρό, το ράλι στις τιμές του ρεύματος οφείλεται στην απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας. Πρόκειται για ένα φρικτό μηχανισμό νομιμοποιημένης κερδοσκοπίας, που δημιουργήθηκε από τις κυβερνήσεις και την ΕΕ ώστε τα μεγάλα ενεργειακά μονοπώλια να κερδίζουν δισεκατομμύρια, ενώ οι λαοί καταδικάζονται στη φτώχεια και στο κρύο.

Η μετατροπή των βασικών πρώτων υλών σε χρηματιστηριακά προϊόντα δίνει τη δυνατότητα σε αυτούς που ελέγχουν τα χρηματιστήρια να καθορίζουν σε παγκόσμιο επίπεδο τις τιμές, σπρώχνοντάς τες προς τα πάνω στο όνομα του οποιουδήποτε προβλήματος. Έτσι, αν υπάρξει αύξηση στην τιμή του φυσικού αερίου λόγω του πολέμου στην Ουκρανία, η αύξηση αυτή θα μεταφερθεί αυτόματα μέσω του χρηματιστηρίου (για την Ευρώπη το Χρηματιστήριο του Αμστερνταμ) στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από τον προμηθευτή!

Για τη χώρα μας κομβική στιγμή νομίζω ήταν η εισαγωγή του target model. Μπορείτε να μας εξηγήσετε ποιοι κανόνες του ελληνικού target model ανεβάζουν τις τιμές ρεύματος που πληρώνουν τα νοικοκυριά και πώς το κάνουν;

Στο πλαίσιο του ενιαίου ευρωπαϊκού μοντέλου αγοράς, γνωστού και ως «μοντέλου στόχου» (target model), που άρχισε να οικοδομείται το 2016 επί ΣΥΡΙΖΑ, οικοδομήθηκε το σημερινό μοντέλο της ελληνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Η αγορά αυτή συντίθεται από τέσσερις διακριτές αγορές: την αγορά προθεσμιακών προϊόντων ηλεκτρικής ενέργειας, την αγορά επόμενης ημέρας, την ενδοημερήσια αγορά και την αγορά εξισορρόπησης. Η λειτουργία των τριών πρώτων αγορών συγκροτεί αυτό που ονομάζεται «Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας», ενώ η «αγορά εξισορρόπησης» είναι αποκλειστική αρμοδιότητα του ΑΔΜΗΕ.

Πώς λειτουργεί το Χρηματιστήριο Ενέργειας; Η τιμή εκκαθάρισης της ηλεκτρικής ενέργειας στο Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας γίνεται με βάση την υψηλότερη τιμή της κάθε ώρας (οριακές τιμές), ανεξαρτήτως του μείγματος των πηγών παραγωγής ενέργειας. Αυτό σημαίνει ότι η τιμή του ακριβότερου καυσίμου (στην προκειμένη περίπτωση του φυσικού αερίου) καθορίζει συνολικά την τιμή του ρεύματος, παρότι στο μείγμα παραγωγής περιλαμβάνονται και άλλες πηγές (όπως οι ΑΠΕ, ο λιγνίτης ή τα υδροηλεκτρικά) που καμία σχέση δεν έχουν με το φυσικό αέριο ούτε η τιμή τους επηρεάζεται από την αύξησή του! Το ρεύμα τιμολογείται σαν να παραγόταν όλο από φυσικό αέριο, αν και η συμμετοχή του στην παραγωγή δεν ξεπερνά το 35-40%.

Αυτό σημαίνει ότι οι τέσσερις μεγάλοι προμηθευτές (ΔΕΗ, Μυτιληναίος, Elpedison, Ηρων) έχουν υπερκέρδη, αφού πουλάνε όλη την ενέργεια είτε από λιγνίτη είτε από ΑΠΕ στην ακριβότερη τιμή, που σήμερα είναι αυτή του φυσικού αερίου στο Χρηματιστήριο του Αμστερνταμ. Με βάση τα παραπάνω, ο πρώην πρόεδρος της ΡΑΕ κ. Κάπρος παραδέχτηκε τον Ιανουάριο –πολύ πριν από την τελευταία εκτόξευση της τιμής του φυσικού αερίου– ότι η τιμή των ΑΠΕ ήταν υπερτιμολογημένη κατά 145%!

Στα παραπάνω πρέπει να συνυπολογίσουμε το κερδοσκοπικό όργιο της «αγοράς εξισορρόπησης». Εκεί οι προμηθευτές καταθέτουν σε πραγματικό χρόνο προσφορές για την κάλυψη των «κενών» που μπορεί να έχουν προκύψει στο σύστημα (εξισορρόπηση). Όσο αυξάνεται η χρήση των ΑΠΕ τόσο η ανάγκη για εφεδρείες πολλαπλασιάζεται (π.χ. προσωρινές ελλείψεις, ανάγκες ευστάθειας του συστήματος κ.λπ.).

Η τιμή της μεγαβατώρας στην «αγορά εξισορρόπησης» όμως με βάση την ισχύουσα νομοθεσία επιτρέπεται να εκτινάσσεται έως τις 4.240 ευρώ (συνήθως είναι 3.000 ευρώ). Έτσι μπορεί ένας ιδιώτης παραγωγός να δώσει μια ακριβή τιμή στο Χρηματιστήριο Ενέργειας και να μην μπει στο σύστημα την επόμενη ημέρα, υπολογίζοντας ότι αν υπάρξει κάποια ανάγκη, θα μπορέσει να πουλήσει το ρεύμα στην «αγορά εξισορρόπησης» σε δεκαπλάσια τιμή από την τιμή της ημέρας και σε εικοσαπλάσια από το κόστος παραγωγής !

Αν και οι τιμές χονδρικής της ενέργειας έχουν ανέβει πολύ σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, το 2021 τα ελληνικά οικιακά τιμολόγια κατέγραψαν αύξηση 80% ενώ στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες οι αυξήσεις ήταν μονοψήφιες. Γιατί;

Η εκτίναξη της τιμής του ρεύματος αφορά όλη την Ευρώπη: οι λαοί σε όλες τις χώρες πληρώνουν την ιδιωτικοποίηση/απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας! Όμως εδώ πράγματι η κυβέρνηση των «αρίστων της συμφοράς» έχει δώσει ρέστα. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην οποία το 100% του ρεύματος περνά μέσω του Χρηματιστηρίου Ενέργειας. Δεύτερη είναι η Ελβετία με 38%, ενώ η κοιτίδα του νεοφιλελευθερισμού, το Ηνωμένο Βασίλειο, έχει μόλις 13%! Κάπου ανάμεσα κινείται η Γερμανία. Σε αυτές τις χώρες το υπόλοιπο ποσοστό ενέργειας καλύπτεται με μακροχρόνια συμβόλαια, που επηρεάζονται λιγότερο από τις ημερήσιες διακυμάνσεις των τιμών. Μέχρι και άνθρωποι της αγοράς ενέργειας λένε ότι στο Χρηματιστήριο Ενέργειας καλό είναι να μην εντάσσεται πάνω από το 15% του παρεχόμενου ρεύματος. Αλλά οι Χατζηδάκης, Σκρέκας, Μητσοτάκης επέλεξαν να... μεγαλουργήσουν και σε αυτό τον τομέα, στέλνοντας βέβαια σε όλους εμάς τον λογαριασμό!

Λέγεται και υπάρχουν στοιχεία ότι οι σημερινές εκρηκτικές αυξήσεις οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στο ότι η κυβέρνηση της ΝΔ προχώρησε σε πρόωρη απολιγνιτοποίηση, εξαρτώντας πλήρως την ηλεκτροπαραγωγή της χώρας από το πανάκριβο λόγω της συγκυρίας φυσικό αέριο.

Αυτό είναι άλλη μια πονεμένη ιστορία. Καταρχάς οι κυβερνήσεις της ΝΔ δεσμεύτηκαν ότι θα

κλείσουν πλήρως τις λιγνιτικές μονάδες μέχρι το 2023, όταν η ίδια η Γερμανία έθετε το αντίστοιχο όριο στο 2038! Αυτό σήμανε τη βίαιη αντικατάσταση του λιγνίτη από το πολύ πιο ακριβό εισαγόμενο φυσικό αέριο. Η κυβέρνηση χρησιμοποίησε ως επιχείρημα ότι λόγω του χρηματιστηρίου ρύπων το κόστος παραγωγής ενέργειας από λιγνίτη είχε πολλαπλασιαστεί και η ΔΕΗ έμπαινε μέσα. Εδώ όμως υπάρχουν κάποια σοβαρά ζητήματα που κρύβουν η κυβέρνηση και τα παπαγαλάκια της.

Τι είναι το χρηματιστήριο ρύπων και γιατί έπρεπε να υπάρχει;

Η ΕΕ στο όνομα της πράσινης μετάβασης οικοδόμησε ένα σύστημα δικαιωμάτων εκπομπών ρύπων, με βάση το οποίο μοίρασε «δικαιώματα ρύπων» σε χώρες και εταιρείες και έστησε ένα «χρηματιστήριο ρύπων». Στο πλαίσιο αυτό η ΕΕ φρόντισε να απονεμίσει δωρεάν δικαιώματα ρύπων σε όλες τις ηλεκτροβόρες βιομηχανίες ώστε να διαφυλάξει την ανταγωνιστικότητά τους και φόρτωσε το κόστος των ρύπων στις εταιρείες παραγωγής ενέργειας, που το μεταβιβάζουν άμεσα στον καταναλωτή.

Η χρηματιστηριακή τιμή αυτού του ανύπαρκτου προϊόντος (του δικαιώματος να ρυπαίνεις) εκτινάχτηκε στα 70 ευρώ/τόνο τον Νοέμβριο του 2021 από 18 ευρώ/τόνο τον Ιούνιο του 2018! Αντί να παίρνουν μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, φορτώνουν στις πλάτες των λαών ένα «τέλος ρύπανσης» στους λογαριασμούς του ρεύματος. Υπάρχει όμως και κάτι επιπλέον. Κατά την περίοδο 2012-14, όταν στηνόταν όλη αυτή η ιστορία, η Ελλάδα δεν ζήτησε να κατανεμηθούν για τις δικές της βιομηχανίες παραγωγής ενέργειας (δηλαδή τη ΔΕΗ) δωρεάν δικαιώματα ρύπων, όπως έκαναν λ.χ. η Πολωνία, η Σλοβενία και άλλες λιγνιτοπαραγωγές χώρες στο πλαίσιο της μεταβατικής περιόδου. Ήταν τόση η μανία τους να διαλύσουν τη ΔΕΗ που της φόρτωσαν κόστη ρύπων που μπορούσαν να είχαν αποφύγει. Την πορεία αυτή δεν ανέτρεψε ο ΣΥΡΙΖΑ. Οι όροι της απολιγνιτοποίησης είναι λοιπόν καταστροφικοί.

Τι λύσεις υπάρχουν;

Για να βγούμε από αυτό το αδιέξοδο πρέπει να συγκρουστούμε με αυτούς που το δημιουργούν και να σπάσουμε αυγά εδώ και τώρα. Καταρχάς, όλα τα αγαθά που είναι απαραίτητα για τη διαβίωση (τρόφιμα, ρεύμα, νερό) πρέπει να αποδεσμευτούν από οποιαδήποτε φορολογική επιβάρυνση. Σήμερα στη βενζίνη τα $\frac{3}{4}$ της τιμής που πληρώνει ο καταναλωτής είναι οι φόροι!

Δεύτερον, να σταματήσει αμέσως η τρέλα της διαπραγμάτευσης των βασικών αυτών

αγαθών στα διάφορα χρηματιστήρια και να επιβληθεί πλαφόν στις τιμές. Δεν μπορεί η τιμή στο αλεύρι να εξαρτάται από το χρηματιστήριο ούτε να μπαίνει πλαφόν στο ποσοστό κέρδους του εμπόρου, όπως νομοθέτησε πρόσφατα η κυβέρνηση, αντί να μπει πλαφόν στις τιμές που πληρώνει ο καταναλωτής. Τρίτον, η ΔΕΗ και όλες οι επιχειρήσεις ενέργειας πρέπει να περάσουν στο κράτος, χωρίς αποζημίωση, με εργατικό και λαϊκό έλεγχο. Η ενέργεια όπως και η υγεία, η εκπαίδευση, το νερό είναι ζωτικά κοινωνικά αγαθά, πρέπει να ανήκουν εξ ολοκλήρου στο δημόσιο και να βρίσκονται εκτός της σφαίρας οποιασδήποτε αγοράς. Για να υλοποιηθούν αυτά απαιτείται μια πολιτική ρήξης με τα γεράκια των Βρυξελλών και τις κυβερνήσεις που στηρίζουν την πολιτική τους, μια πορεία ρήξης και αποδέσμευσης από την ΕΕ και τις επιταγές της. Δύσκολες καταστάσεις, δύσκολες αποφάσεις. Αλλιώς θα πούμε το ψωμί ψωμάκι.

Πηγή: documentonews.gr